PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI
PREŠOV, ul. SRR 1

Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,–
Časoslov (cirk. slovanský)	75,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický zborník I.	54,–
Teologický zborník I.	56,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–
Štyri evanjeliá (česky)	19,–
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,–

Budúce číslo vyjde 10. júna 1974

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. **Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada** Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XX. — ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 5/1974

Detská príloha nášho Odkazu

Srdečne vás zdravím, deti, v tomto prekrásnom mesiaci máji, mesiaci zelene a rozkvitnutých lúk, v mesiaci oslobodenia našej vlasti. A hneď pokračujme v tom, čo sme začali: aký má byť človek? Človek má byť s l o b o d n ý.

Čo je sloboda, na takúto otázku vám odpovie presne málo ľudí. Alkoholik vám povie, že je nesloboda, keď ho zatvorili na záchytku, zlodej trpí neslobodou, lebo kradol, človek, ktorý konal proti spoločnosti, tiež nebude vašou otázkou nadšený.

Človek je slobodný, ak žije podľa dobrého svedomia, ak sa podriaďuje zákonom Boha a vlasti; vtedy sa nemusí báť, že urobil prečin. Vtedy, keď k nám prišla sloboda, bola to opojná jar a slobodou voňalo i povetrie. To bol ten pravý pocit slobody, ktorý v nás stále ešte žije.

Je možné, že niekedy sa mladý človek cíti málo slobodný. Ale povedzme si úprimne: kto sa kedy mal tak dobre, ako mladí ľudia po oslobodení? Veď vy, deti, ste chvála Bohu, nezažili fakt neslobody a útlaku, prenasledovania, nevideli ste na uliciach miest a dedín ležať mŕtvych ľudí, nik nezrušil vaše náboženstvo ako nevhodné. Slovom, nezažili ste fašizmus.

Nezabúdajte, že sloboda je nielen okolo vás, ale i vo vašom vnútri. Neprijímajte názory, ktoré by ju mohli obmedzovať, snažte sa zachovať si vlastný názor na vec; ak vlastný názor mať ešte nemôžete, počúvajte starších, ktorí vedia a ktorí videli... Socialistický človek je človekom slobodným, takým bude i v budúcnosti, bude vzdelaný a rozhľadnený, nebude trochárom a bude ľúbiť svojho blížneho.

Veľa čítajte, porovnávaním získate rozhľad. Len tupý človek sa dá viesť bez toho, aby protestoval. To robil fašizmus, ktorý planými sľubmi a nacionalizmom viedol za sebou masy ako ovce.

I vo veci viery sa majú ľudia správať slobodne. Nie je možné nikomu nanútiť iné náboženské presvedčenie, než aké má, ale len vtedy, ak je skutočne slobodne rozhodnutý vo viere zotrvať. Duchovná sloboda je najvyššou cnosťou, ktorú má veriaci človek a túto mu daroval socialistický štát. Neplatí už teda, že koho chlieb ješ, toho pieseň spievaj. Duchovný útlak je vecou dávno minulou a možno sa len s obdivom pozerať na našich dávnych predkov, ktorí útlak prežili a vieru si zachovali až do dnešných svetlých dní.

Deti, keď teda niekto povie, že azda niekto z vás nosí dlhé vlasy a že to nie je pekné, nenariekajte nad neslobodou. Nespočíva vo vašom zovňajšku, ale vo vašom vzťahu k spoločnosti, k vašim blížnym, k celému svetu, ktorý práve oslavuje 29. výročie ukončenia vojny a neslobody.

Vaša teta Helena.

„A keď ich žehnal, vzdialil sa od nich a bol unášaný do neba" (Luk. 24, 51).

„Tento Isus, ktorý vám bol vzatý do neba, príde zasa tak..." (Skut. 1, 11)

Nanebevstúpením sa vec spásy ľudstva neskončila, lebo Spasiteľ prisľúbil, že opäť príde na zem, a vtedy bude spása ľudí ukončená. Nesplnili sa krátkozraké očakávania židov, že Christos bude panovať na zemi, ale ukázala sa jasne pravda. Aby svet, vykúpený krvou vteleného Syna Božieho, sa plne obrodil, nebolo treba pozemskej vlády nad ľudstvom, nebolo treba múdreho, mocného ani veľkého kráľa. Pre našu spásu sme potrebovali duchovné, nebeské kráľovstvo Toho, ktorý nás povolal k obnove, obrodil nás svojou krvou, dal nám nový život, novú slobodu a prostriedky a milosť na to, aby sme mohli spolupracovať na diele spásy. Vykupiteľ neprišiel založiť pozemské kráľovstvo, ale prišiel, aby pripravil svet ku kráľovstvu nebeskému, prišiel uskutočniť vnútorný prerod ľudského sveta, zasiať v ňom lásku k pravde, aby toto semä zavlažené Jeho krvou a zohrievané Jeho milosťou a vševedúcou mysľou, slobodne rástlo až do času žatvy. Učil ľudí a trpel za nich a napokon vstúpil na nebo ako Bohočlovek, aby zhora viedol ľudský rod k jeho pravému cieľu, aby ho usmerňoval na ceste pravdy.

Takto nás usmerňuje i dnes. A keď dozrie čas, Pán náš opäť príde viditeľne a pozve k sebe všetkých verných synov svojho kráľovstva, **„a keď Jemu všetko bude poddané, vtedy aj sám Syn poddá sa Tomu, ktorý Jemu všetko poddal, aby Boh bol všetko vo všetkých"** (1 Kor. 15, 28).

Nevieme, kedy sa to stane, kedy Isus Christos príde druhýkrát na zem: **„O tom dni však a o hodine nevie nikto, ani nebeskí anjeli"** (Mat. 24, 36). Preto veriaci človek musí bdieť nad dňami svojho pozemského života, aby dobre využil daný čas na dary vykúpenia. Apoštol nás učí: **„Prísne teda dbajte, ako obcujete, nie ako nemúdri, ale ako múdri. Využívajte čas, lebo dni sú zlé"** (Efez. 5, 15—16).

O samom nanebevstúpení Isusa Christa sa píše: **„Potom ich vyviedol von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. A keď ich žehnal, vzdialil sa od nich a bol unášaný do neba"** (Luk. 50—51). Isus Christos sa vznášal na nebo, žehnajúc prítomným ľuďom. To znamená, keďže svoje žehnanie neukončil, žehná nám neviditeľne a prameň Jeho žehnania sa vlieva do srdc veriacich ľudí na celom svete nepretržite od toho slávneho dňa. A až príde

Isus Christos na zem, podľa svojho zasľúbenia, požehná tým všetkým, ktorí prijímali Jeho požehnanie v minulosti. A práve takých ľudí Pán sľúbil pozvať: **„Poďte, požehnaní môjho Otca, prijmite ako dedičstvo kráľovstvo, ktoré je vám pripravené od stvorenia sveta"** (Mat. 25, 34).

+ Cyril,
biskup michalovský

Utešiteľ, Duch pravdy

prot. B. Aleš

V pravoslávnej cirkvi je presne stanovené vyznanie viery v trojjediného Boha, Otca i Syna i svätého Ducha slovami niceocarihradského symbolu. „Viruju vo jedinaho Boha Otca, Vsederžiteľa . . . i vo jedinaho Hospoda Isusa Christa, Syna Božija, jedinorodnaho, iže ot Otca roždenaho prežde vsich vik . . . i v Ducha svjataho, Hospoda, životvorjaščaho, iže ot Otca ischoďaščaho, iže so Otcem i Synom spoklaňajema i sslavima, hlaholavšaho proroki".

Viera v trojjediného Boha je založená na Písme svätom. Tak vyznávala, hlásala a učila cirkev apoštolská, tak vyznáva pravoslávie až dodnes. Ináč to nie je možné, lebo pravoslávie by v opačnom prípade prestalo byť pravoslávím. Pravoslávie tým vyjadruje zjavné zúčastnenie sa všetkých osôb svätej Trojice na procese spasenia padlého človeka. Každá božská osoba sa podie-

ľa, vyjadrené ľudským pojmom — svojím dielom na našej spáse, svojou zvláštnou účasťou a predsa všetky spoločným pôsobením. To je a zostáva pre veriaceho človeka tajomstvom.

Pravoslávie vyniká modlitebnosťou. Používa na to rôzne slová, vonkajšie formy a obyčaje, bohoslužobné úkony, že sa mnohému nezasvätenému až vidí, že to je iba formalizmus. Nie, pravoslávie treba poznať. Škoda, že nebolo z vnútornej, hlboko citovej a symbolicky obsažnej stránke známe vedúcim činiteľom v dobe náboženského hnutia v našom národe v rokoch po prvej svetovej vojne aspoň tak, ako je tomu dnes. Predišlo by sa mnohému nechutnému a nežiadúcemu nedorozumeniu a veľkej škode pre hnutie samo.

Práve v modlitbe v deň svätej Päťdesiatnice na svätodušnej večierni vzýva duchovný Božiu Trojicu na kolenách obrátený k veriacim o pomoc a osvietenie viac ako inokedy. *„Najčistejší, nepoškvrnený, bezpočiatočný, neviditeľný, nepochopiteľný, nepreskúmateľný, nezmeniteľný, nepremožiteľný, nezmerný, dlhozhovievavý Hospodine, Teba prosíme a vzývame, ľudomilný Vládca, Otca nášho Pána a Boha i Spasiteľa Isusa Christa . . . Udeľ myšlienkam našim Ducha múdrosti, nerozumu nášmu udeľ Ducha rozumu, skutky naše zatieň Duchom bázne tvojej, obnov tiež pravého Ducha vo vnútri našom, aby sme plnili prikázania tvoje a pamätali na opätovný slávny príchod tvoj . . .“* **Je to úchvatná modlitba na česť a chválu Božej Trojice súčasne s prosbou o pomoc a záchranu od hriechu a nevedomosti. Vidno v nej túžbu po vypočutí práve v deň svätej Päťdesiatnice, kedy po vstúpení Pána nášho Isusa Christa na nebesia splnilo sa Jeho zasľúbenie v poslaní a prijatí učeníkmi a apoštolmi svätého Ducha, ktorý na každého z nich zostúpil. Táto skutočnosť o to viac objasňuje zajatie našich duší hriechom, ktorý je možné jedine prekonávať za pomoci Božej a milostí. Je to horúca prosba o pomoc od počiatku nášho života až do času staroby, prosba o milosrdenstvo a nekonečnú štedrosť Božiu. Spomíname na slová Spasiteľove, že každý, kto činí hriech, služobníkom je hriechu (Ján 8, 34) a že je nám teda neustále potrebná pomoc Božia, aby sme boli oslobodení a slobodní (36). Ťažko chápali tieto slová súčasníci Pána a ťažko ich chápame často i my.** „Prečo nechápete moju reč? Pretože nemôžete počuť moje slová. Vy ste z otca diabla a žiadosti svojho otca chcete činiť. On bol vrahom ľudí od počiatku a nestál v pravde, lebo niet v ňom pravdy. Keď hovorí lož, hovorí zo svojho vlastného, pretože je luhár a otec lži“ **(Ján 8, 43—44). Oproti tomu zaznieva nám radostne milostiplné zasľúbenie božského Spasiteľa:** „Keď však príde On, Duch pravdy, uvedie

vás do všetkej pravdy . . . a bude vám zvestovať aj budúce veci“ **(Ján 16, 13). Spasiteľove zasľúbenia sa naplňujú a splnia sa. Založil svoju Cirkev, žije s ňou a v nej a naplňuje ju Duchom svätým. Tvoria ju všetci veriaci v Neho ako Syna Božieho, Vykupiteľa, druhú božskú Osobu.**

„Poďte, ľudia, pokloňme sa trojjedinému Bohu, Synovi v Otci so svätým Duchom . . .“ **(zo stichiry na svätodušnej večierni). Slovami cirkevnej piesne sme povzbudzovaní, aby sme sa poklonili najsvätejšej Trojici v radosti a v istom očakávaní pomoci Božej vždycky a vo všetkom. Pomoc Božiu potrebujeme neustále najmä k plneniu vôle Božej na zemi, počas pozemského života. Práve preto v deň svätej Päťdesiatnice prosíme o dary a silu k duchovnému životu.**

Zrodenie Cirkvi

Božský Spasiteľ Isus Christos prisľúbil apoštolom, že po svojom vzkriesení z mŕtvych a **po nanebevstúpení pošle im iného Utešiteľa — Ducha svätého.** Stalo sa to päťdesiat dní po Vzkriesení. V tých dňoch slávili židia sviatky letníc a do Jeruzalema sa ich zišlo veľké množstvo z rôznych krajín. Apoštoli boli zhromaždení v Jeruzaleme v jednom dome v očakávaní splnenia prísľubu. Neustále sa modlili, aby boli v duchovnej bdelosti a pripravenosti. Toho dňa v onom dome ozval sa zvuk, ako keď tiahne silný vietor, a tým zvukom bol naplnený celý dom. **Neviditeľný Duch pravdy, o ktorom Isus Christos povedal, že vychádza od Otca (Ján 15, 26), zostúpil na apoštolov v podobe ohňa, ktorý sa ako jazyky ukázal nad každým z nich.** Znamenie ohňa častokrát viditeľne sprevádzalo pôsobenie Ducha svätého v Starom zákone, keď Duch **„hovoril v prorokoch“** (Symbol viery) — a stane sa pre ľud Novej zmluvy znamením očistenia, nového života v Bohu, života obnoveného a obožneného. **Duch svätý naplnil apoštolov radosťou, akú nie je schopné dať človeku nič svetského, naplnil ich nevýslovným šťastím, ktoré prevyšuje všetko ľudské šťastie, a vzbudil v nich vrúcne nadšenie a neochvejnú statočnosť a túžbu hneď, okamžite, rozdeliť sa s touto nesmierne silnou duchovnou skutočnosťou s ostatnými ľuďmi.** Apoštoli nie sú schopní sami uniesť bezhraničné šťastie Boha v sebe a vychádzajú, aby o tom svedčili všetkým ľuďom. **Z bojazlivých,**

pochybovačných, neistých učeníkov sa stávajú statoční svedkovia Božej moci a Božej lásky k človeku. Toho dňa bola založená kresťanská Cirkev a do jej základu bolo dané svedčiť pred svetom o spasiteľnom diele vykúpenia rodu ľudského smrťou a vzkriesením Syna Božieho, Isusa Christa.

Apoštoli vystupujú pred ľud, ktorý sa medzitým zhromaždil pred domom, a tu sa spolu s ostatnými ujíma slova sv. Peter **a z moci Ducha svätého zvestuje ľudu o Isusovi, ktorý je Synom Božím, naším Spasiteľom.** Peter smelo a statočne prehlasuje, že práve teraz, práve dnes sa splnilo to, čo predpovedali proroci dávno predtým v Starom zákone. Neváha povedať priamo do očú, že vy ste Isusa Nazaretského ukrižovali a zabili, ale tohto Isusa vzkriesil Boh! My všetci sme svedkovia toho. On je povýšený na pravici Božej, a dnes sa na nás vylialo zasľúbenie svätého Ducha. Isus, ktorého vy ste ukrižovali, je tým prisľúbeným Mesiášom, Vykupiteľom.

Poslucháči tohto neobyčajného a mocného kázania boli ohromení a dojatí. Pýtajú sa Petra a ostatných apoštolov: **„Čo máme robiť, muži, bratia?“** Odpoveď je stručná a jednoznačná: **„Čiňte pokánie a dajte sa pokrstiť v meno Isusa Christa na odpustenie hriechov a obdržíte dar svätého Ducha“.**

Ľudia, ktorí uverili tejto výzve apoštolov, vyznali svoju vieru v Isusa Christa ako Mesiáša a dosvedčili túto vieru krstom. Stali sa tak prvými členmi Christovej Cirkvi. Tak vznikla prvá obec veriacich, obec jeruzalemská, prvá ekklesia, čiže cirkev. (Viď Skutky apoštolské 2. kap.).

Tým istým spôsobom vyvoláva Isus Christos svoju Cirkev k životu na zemi i dnes a takým istým spôsobom — Duchom svätým — ju oživuje a udržiava. Keby bola cirkev púhou náboženskou organizáciou, vzniklou z vôle ľudí, dávno by bola zanikla. Ale ona žije z moci Božej. Duch svätý, ktorý otvoril srdce a rozum apoštolov a ostatných svedkov Isusa Christa, aby uverili, otvára i duše všetkých, ktorí počujú zvesť o spáse, ktorá sa stala v Isusovi Christovi. A každý, komu Duch svätý otvorí raz vnútorné oči srdca, musí sa zrieknuť svojho sebectva a pýchy a obnoviť sa pokáním, aby sa mohol pričleniť k bratom a sestrám v spoločenstve veriacich — v Cirkvi.

Duch svätý je tou živou silou, ktorá podľa slov sv. Ireneja Lyonského, **dáva večnú mladosť Cirkvi.** Modlitba k Duchu svätému, Utešiteľovi, Duchu pravdy, ktorý je všade prítomný a všetko napĺňa, ktorý je poklad blaha, dobra a šťastia a darca života, ktorý prichádza do ľudských duší, aby v nich — ako v chráme — sídlil, očisťoval od hriechu a viedol k spáse večnej, — táto modlitba uvádza pravoslávneho kresťana do Cirkvi — do modlitebného obcovania s Bohom. „Nikto nemôže povedať: **„Pánom je Isus, iba v Duchu svätom“** — učí nás apoštol Pavel (1 Korint. 12, 3). Duch svätý obdarováva veriacich duchovnými darmi a vedie ich, aby v svojom živote získali **„plody Ducha: lásku, radosť, pokoj, trpezlivosť, láskavosť a dobrotu, zhovievavosť, tichosť, vieru, skromnosť, zdržanlivosť a čistotu“** (Galat. 5, 22—23). Tomuto životu v Duchu svätom učí Cirkev veriacich. A každý veriaci, ak žije v Duchu svätom, čiže v Cirkvi, bude pobádaný Duchom Božím, aby svedčil pred svetom svojím životom a slovom o spáse, ktorá sa otvára pôsobením Ducha svätého v Cirkvi. **Duch svätý je duch statočnosti, nuž každý pravoslávny kresťan by mal byť statočný v svojom vyznaní.** Duch svätý je Duch pravdy, nuž každý pravoslávny kresťan by mal byť za každých okolností, vždy a všade verný pravde, verný a oddaný apoštolskej Cirkvi Christovej — ochrankyni Pravoslávia, nositeľke Ducha Božieho.

prot. P. Aleš

Svätí slovanskí apoštoli Cyril a Metod

O sv. Cyrilovi a Metodovi, apoštoloch slovanských, písalo veľa autorov rôzneho vierovyznania. Z pravoslávnych to bol dr. Ivan Ogienko: „Cyril a Metod“ (Dejiny cirkevne-slovanského jazyka, Lvov, 1924). Často vychádzali články i v Žurnále moskovskej patriarchie a na stránkach Pravoslávneho vestníka a inde.

Svätí bratia Cyril a Metod, rodom zo Solúna, boli synmi Leva — Gréka, vyššieho kráľovského úradníka, a Márie, ktorá podľa mienky niektorých autorov bola Slovanka. V meste žilo veľa Slovanov, učených ľudí. Azda tak sa sv. bratia naučili ich reč.

Obaja dostali vysoké vzdelanie. Mladší brat, ktorý sa vlastne volal Konštantín, sa učil v Carihrade, spolu s cárovičom Michalom III. a spolu s ním často pobýval na cárskom dvore. Starší brat Metod slúžil najprv pri vojsku, potom sa stal vedúcim jednej oblasti v Macedónii. Po smrti otca Metod zanechal svoju prácu a dal sa postrihnúť za mnícha na hore Olymp. Podľa bratovho príkladu i Konštantín vstúpil do kláštora, ale čoskoro bol povolaný do Carihradu, kde dostal funkciu bibliotekára pri chráme sv. Sofie a učiteľa v hlavnej carihradskej škole. Za jeho veľkú učenosť ho volali Filozofom.

Roku 858 posolstvo od Chazarov od Volgy požiadalo carihradskú vládu o kazateľov slova Božieho. Patriarcha Fotij a cár Michal III. tam poslali svätých bratov Cyrila a Metoda. Bola to ich prvá misionárska činnosť. Kázali Chazarom, pričom sa určite stretávali i so Slovanmi, ktorí žili v susedstve. Istý čas prebývali na Kryme; v Chersone sa stretávali s gramotným Slovanom, ktorý vlastnil preklady bohoslužobných kníh (bolo to evanjelium alebo žaltár). Vtedy ich napadlo, že budú šíriť slovo Božie i medzi Slovanmi v ich vlastnej slovanskej reči. Konštantínovi sa pripisuje vynájdenie slovanskej azbuky na základe gréčtiny a snáď i iných východných jazykov.

Roku 862 veľkomoravské knieža Rastislav vyslal poslov do Carihradu, ktorí požiadali o kazateľov kresťanskej viery, ktorí by poznali slovanskú reč. Žreb i tentoraz padol na svätých bratov Cyrila a Metoda. Vzali so sebou preklady bohoslužobných kníh a odišli na Veľkú Moravu. Obyvateľstvo ich privítalo s nadšením, lebo tu dosiaľ kázali nemeckí misionári, ktorí nemali medzi ľudom úspech, pretože moravskí Slovani nerozumeli nemecky ani latinsky. Takto teda sv. Cyril a Metod položili základ národnej slovanskej cirkvi na Morave, pričom neprerušili styky ani s Carihradom, ani s Rímom. Ich úspech dráždil Nemcov, ktorí sa neustále žalovali do Ríma na svätých bratov, ako keby títo hrešili „trojjazyčnou herézou". Táto heréza spočívala v tom, že vraj je možné sa modliť iba latinsky, grécky a hebrejsky, lebo tak sa písalo na kríži.

V Ríme, kam smerovali sťažnosti, svätí bratia citátmi z Písma sv. obránili svoju vec, lebo v evanjeliu je výrazne napísané, že Christos poslal svojich apoštolov hlásať slovo Božie „všetkým národom". Svätí bratia s najväčšou pravdepodobnosťou povedali: „Boh posiela dážď na všetkých, dobrých i zlých, slnko svieti pre všetkých. Prorok Dávid spieva: každé stvorenie nech chváli Pána. Spievaj Pánovi celá zem. Pánovi pieseň novú... Syn Boží prišiel spasiť všetky národy. Všetci ľudia, každý svojím jazykom, nech chváli Pána".

Pápež Hadrián II. dovolil sv. bratom slúžiť v slovančine i v rímskych kostoloch a preklady sv. kníh dal položiť na prestol v chráme sv. Márie. V Ríme sa sv. bratia zdržali dlhšie. Nie je známe, či to azda nebolo zo strany Ríma zdržiavanie úmyselné, aby sv. bratia nemohli pokračovať v hlásaní slova Božieho medzi západnými Slovanmi, alebo snáď sa zdržali pre chorobu a smrť Konštantína — Cyrila. Sv. Cyril zomrel 27. februára 869, vo veku 42 rokov a pochovaný bol v Ríme pri chráme sv. Klementa.

Sv. Metod sa vrátil na Moravu ako biskup panónsky a arcibiskup moravský. Ale nové knieža veľkomoravské Svätopluk sa viac orientoval na Nemcov a sv. Metod bol znovu obvinený v Ríme. Boli časy, keď nepriatelia dokonca sv. Metoda uväznili. Keď ho pustili, dostal „pomocníka", rímskokatolíckeho biskupa Vichinga, jeho najväčšieho nepriateľa a vraha všetkého slovanského. Za takých podmienok sv. Metod žil veľmi ťažko, ochorel a zomrel 19. mája r. 885. Pochovaný bol na Morave, nie je známe presne kde.

Po smrti sv. Metoda vyhnali i jeho žiakov z Veľkej Moravy. Títo odišli po-väčšine do Bulharska.

Spomienka na sv. apoštolom rovných bratov Cyrila a Metoda, sa v našej pravoslávnej cirkvi koná 24. mája n. št.

Treba dodať, že sv. Cyril a Metod sú teraz uznávaní za svätých i rímskokatolíckou cirkvou na základe dekrétu pápeža Leva XIII. z roku 1880.

Prot. I. Karpjak

Sviatočné dni májové

1. máj už od roku 1890 je symbolom medzinárodnej solidarity pracujúcich. Tento deň bol skropený robotníckou krvou, a preto stal sa mohutným dňom manifestácie pracujúcich celého sveta za svoje práva, za prácu, za živobytie, aby robotnícka práca mozoľnatých rúk neslúžila na vykorisťovanie, na obohatenie niekoľkých pánov, jednotlivcov. Napriek všetkým prekážkam zo strany majiteľov fabrík, baní, železníc a pod. si však socialistické triedne robotnícke hnutie razilo c e s t u v p r e d. Rok 1917 — víťazstvo revolúcie v Rusku, dalo podnet pracujúcim ešte lepšie biť sa za svoje práva, za oslobodenie, a 1918. rok už pri zrode našej Československej republiky dal robotníkom už voľnejšie oslavovať 1. máj. Nádej a viera v možnosť zvrhnutia panstva kapitálu v novej vlasti — Československej republike — už na počiatku boli čiastočne z m a r e n é. Buržoázia upevnila svoje panstvo nad pracujúcim ľudom a potlačovala každú myšlienku soc. revolúcie.

Robotníci sa tejto myšlienky nevzdali, lebo boli vedení KSČ a žiarivým príkladom ruských revolucionárov vedených Vladimírom I. Leninom. Prvé máje boli každým rokom príležitosťou pre robotníkov prejaviť sa pred buržoáziou, že žijú, že žije myšlenka 1. mája z roku 1890, hoci za toto všetko mnohí boli žalárovaní, pozbavení práce a pod. Do roku 1945 len Sovietsky zväz ako jediná krajina sveta skutočne slobodne sviatkoval 1. máj, Sviatok práce. Nádej robotníkov v našej vlasti sa splnila až 9. mája 1945 — kedy nás všetkých, našu vlasť oslobodila slávna Sovietska armáda od hitlerovského Nemecka, od fašizmu. Mnohí vtedy spomínali na rok 1938 — na májové prejavy predákov KSČ, sprievody v duchu rozhodnej obrany republiky proti hitlerovskému Nemecku. V deň ukončenia vojny — nášho oslobodenia — mnohí spomínali roky okupácie — neslobody, väzení a koncentrákov, ale aj na možnosť organizovať sa po boku Sov. armády v ZSSR, kde naši vlastenci prechádzali na stranu Sov. armády a tam organizovali čs. jednotku, aby aj oni pomohli osloboditi našu vlasť od hitlerovského Nemecka. Táto doba smútku, biedy, utrpenia trvala od r. 1938 až do 9. mája 1945. Tento máj už bol slo-

bodný, radostný pre mnohých, ale pre niektorých, najmä v Čechách, ešte boli barikády v Prahe, bolo treba ešte bojovať za oslobodenie, a hrmenie diel hrdinskej Sov. armády predznamenalo slobodu už pre všetkých, lebo máj 1945 bol mesiacom víťazstva nad fašizmom, nad hitlerizmom. A tak oslobodenie našej vlasti hrdinskou Sov. armádou a aj vlastným odbojom Slovenského národného povstania, bolo v májových dňoch sviatkom všetkých nás.

Máj 1945 bol už slobodný a robotníci už mohli s radosťou a s láskou poďakovať tým druhom, ktorí v r. 1890 dali svoju krv na oltár robotníkov za krajšiu budúcnosť.

Spomíname na 9. máj 1948, kedy po celonárodnej diskusii bola schválená nová ústava Československej republiky. Na máj, kedy odstúpil prezident dr. Beneš a bol zvolený prvý robotnícky prezident Klement Gottwald.

Všetci každý rok radostne oslavujeme 1. máj ako sviatok pracujúcich celého sveta, a 9. máj ako štátny sviatok našej Československej socialistickej republiky a deň vďaky za krv preliatu za naše oslobodenie Sovietskou armádou, po boku ktorej bojovali aj naši vlastenci.

Tohoročné májové sviatky sa niesli v znamení 30. výročia Slovenského národného povstania.

Oslavy tohto významného jubilea sa budú spájať so zvýšenou pracovnou a politickou aktivitou nášho ľudu pri realizovaní uznesení a záverov XIV. zjazdu KSČ, budú nadväzovať na 25. výročie Februárového víťazstva pracujúceho ľudu. Veď Slovenské národné povstanie položilo základ prevratných revolučných premien u nás nielen v politickej, ale aj ekonomickej a kultúrnej oblasti. Preto aj veriaci ľud pravoslávnej cirkvi bude tieto sviatočné dni s láskou a vedome oslavovať ako dobrí občania a svojou prácou, úsilím a oddanosťou dokážu, že milujú svoju vlasť, Československú socialistickú republiku, že ďakujú našej osloboditeľke — Sovietskej armáde a čestnému a pracovitému ľudu ZSSR za to všetko, čo urobili pre naše oslobodenie, za ich krv, ktorou porosili našu milovanú vlasť.

Prof. A. Hniďak

NEZABUDNUTEĽNÉ DOJMY

(pokračovanie)

Ruská pravoslávna cirkev, riadiac sa týmito základnými ideálmi, s láskou začala pracovať v kresťanskom mierovom hnutí, ktoré sa zišlo prvýkrát v dňoch 1.—3. júna 1958 v Prahe. Už na samom začiatku svojej mierovej činnosti vydalo toto hnutie celý rad aktuálnych dokumentov, vydalo Výzvu k všetkým kresťanom sveta, kde ich nabádalo k zjednoteniu svojich radov vo veci boja za mier, za zákaz zbraní hromadného ničenia, za odstránenie sociálnej nespravodlivosti, rasovej diskriminácie atď. Odvtedy sa kresťanské mierové hnutie na našej planéte začalo šíriť. Činitelia cirkví, povzbudzovaní hlasom KMK, si začali uvedomovať zodpovednosť kresťanov za osud ľudstva

v dobe šialeného zbrojenia. Metropolita Nikolaj (Jaruševič) na Štokholmskom kongrese mierových síl okrem iného povedal, že „od otázky obrany mieru sa nemôže dištancovať žiadny kresťan. Vari kresťania sú vinníkmi súčasnej ťažkej situácie?“ — pýtal sa (ŽMP 1958, č. 11, str. 26). Kresťania nemôžu zatvoriť oči pred hrozbou vojny. Evanjelium, ktorým sa riadia vo svojom živote, pripomína odkaz Spasiteľov — žiť v mieri so všetkými podľa sv. evanjelia, nezrádzajúc kresťanského ducha.

Také hlboké uvedomenie si kresťanskej zodpovednosti našlo svoje vtelenie v činnosti cirkevných činiteľov. Vplyv ruskej pravoslávnej cirkvi v KMK narastal. Jej delegáti prinášali do veci mieru obrovské vklady svojimi referátmi na konferenciách, kongresoch, v regionálnych výboroch. Je samozrejmé, že táto práca činiteľov ruskej pravoslávnej cirkvi má základ v Písme svätom. Ich boj za sociálnu spravodlivosť a odstránenie útlaku, ich morálnu podporu bojujúcim za slobodu, za oslobodenie koloniálnych a polokoloniálnych národov a za mierovú spoluprácu všetkých národov — to všetko nie je možné chápať ináč, než ako povinnosť každého kresťana. KMK sa opiera i o materinskú podporu ruskej pravoslávnej cirkvi, čo jej dáva možnosť intenzívnejšie rozvinúť svoju činnosť. Štvrtý kongres KMK, ktorý sa konal r. 1971, zvolil za prezidenta KMK archijereja ruskej pravoslávnej cirkvi, Vysokopreosvieteného Nikodima, metropolitu leningradského a novgorodského. Pod jeho vedením boli urovnané i spory roku 1968 a naviac autorita KMK ďalej narastala a výsledky jej činnosti boli veľmi efektívne a prinášali svoj cenný vklad do záležitosti všetkých kresťanov — v boji za mier. Teologický výbor KMK pracuje na základe Písma svätého, prostredníctvom ktorého Boh hovorí cez hlbiny nášho ducha. Tento Teologický výbor KMK teda na svojich zasadaniach vydáva veľmi obsažné dokumenty, prísne na základe slova Božieho, nevyschýňajúceho prameňa života. Tu sa vyzdvihuje idea predstavujúca človeka ako korunu Božieho stvorenia, pre ktorého Boh všetko stvoril. „Ten, ktorý prichádza preto, aby kradol, zabíjal“ — toho Boh nazval zlodejom, a preto kresťan nemôže byť ľahostajný k podobným priestupkom. Vykorisťovaním a sociálnou nespravodlivosťou je okrádaný človek a vojnou je ničený jeho život a ničí sa všetko, čo malo slúžiť človeku. Christos „prišiel, aby (ľudia) mali život a mali ho v hojnosti“ (Ján 10, 10). To je devíza KMK, kráčajúcej v mene Pánovom vpred. KMK vyzdvihuje myšlienky spolupráce národov na základe mierovej spolupráce, sociálnej a ekonomickej štruktúry, odsudzuje útlak a vykorisťovanie, ako protivné základom Božských i ľudských zákonov. Ani jedna z pravoslávnych miestnych cirkví nevenuje na stránkach svojej tlače toľko pozornosti otázke obrany mieru, ako to vidíme u ruskej pravoslávnej cirkvi.

Kresťan sa nemôže izolovať od života celej spoločnosti, ale ako živý organizmus má vchádzať do života spoločnosti a spolupracovať s ňou podľa svojich schopností.

Z ekumenickej a mierovej činnosti ruskej pravoslávnej cirkvi jasne vidno humánne ciele. Činitelia ruskej pravoslávnej cirkvi vo svojej mierovej práci sa nikdy neodkláňajú od dávnej tradície pravoslávnej cirkvi a sv. otcov a bedlivo chránia čistotu Christovej Cirkvi.

Prosíme Pána Boha, aby rozmnožil duchovné dary ruskej pravoslávnej cirkvi, aby jej svietnik jasnejšie a jasnejšie svietil na ceste k večnej spáse jej duchovných detí a k uskutočneniu humánnych ideí obrany mieru, k dosiahnutiu zjednotenia všetkých kresťanov pod Božský omofor Večného Archijereja a Spasiteľa Isusa Christa.

Spomíname si na náš pobyt u ruskej pravoslávnej cirkvi, plní duchovnej radosti z modlitebného spoločenstva s arcipastierom našej duchovnej matky, ruskej pravoslávnej cirkvi — Jeho Svätosťou Pimenom, patriarchom moskovským a celej Rusi, duchovenstvom a veriacimi. Ďakujeme všetkým za ich vrelé vzťahy nielen k nám, ale ku všetkým ľuďom na celom svete.

Koniec.

† Metropolita Dorotej

Veriaci v rodine

Každý veriaci človek má pred Bohom, v ktorého verí a vyznáva Ho, a pred svojim blížnym, aj celou ľudskou spoločnosťou veľkú zodpovednú úlohu, ktorú má počas celého života usilovne plniť. Ešte väčšiu a zodpovednejšiu úlohu má veriaci v rodine pred Bohom a ľudskou spoločnosťou za zdravú a dobre vychovanú budúcu generáciu, ktorej musí byť sám v prvej rade príkladom.

Veriaci má mnoho povinností v rodine, ak sa chce stať Bohu podobným, lebo musí usilovne túžiť po Božej dokonalosti, svätosti, spravodlivosti a pravde. Má zodpovednú úlohu výchovy, lebo každý človek je náchylný ku hriechu, a táto náchylnosť sa prejavuje už u detí, lebo samy od seba, bez toho, že by ich niekto učil, vedia luhať, kradnúť, hnevať sa, tvrdošijne vzdorovať a iným spôsobom hrešiť. Preto musí veriaci v rodine bojovať sám so sebou, aby nepodliehol hriechu a svojím príkladom vplývať na ostatných príslušníkov rodiny, zvlášť na deti, ktoré má čo najsvedomitejšie vychovávať, viesť ich s múdrosťou, opatrnosťou a láskou. Starať sa o svätosť, vernosť a domáci pokoj, o dobré mravy a o kresťanskú česť rodiny.

Má veľkú úlohu aj po stránke liturgickej a katechetickej. Má sa starať, aby deti boli pokrstené, myropomazané, aby šli na sv. spoveď a sv. prijímanie. Pripravovať a pomáhať nemocným, aby prijali sv. Eucharistiu. Dodržiavať spoločne v rodine cirkevné predpisy. V nedeľu a vo sviatok prichádzať do chrámu, dodržiavať pôst, čítať a učiť sa zo Starého a Nového zákona — t. j. z Biblických dejín, čítať Dejiny cirkevné, ale aj inú cirkevnú poučnú literatúru, odoberať cirkevnú tlač do rodiny a tak sledovať život pravoslávnej

cirkvi. Nezabúdať na to, aby sa všetci príslušníci rodiny aspoň raz do roka vyspovedali a prijali sv. Eucharistiu, ako to predpisuje sv. cirkev. Nesmieme zabúdať aj na kňazské povolanie a hľadať v rodinách vhodných kandidátov za kňazov a pomáhať im v ich rozhodnutí. Veriaci má byť disciplinovaný, poriadkumilovný a učiť disciplíne i poriadku aj iných. Nesmie zabúdať na ranné modlitby pred ikonou Spasiteľa Isusa Christa, alebo Matky Božej, ktorá nemá chýbať ani v jednej rodine veriaceho človeka. Pri modlitbách večerných má spytovať svoje svedomie, čo dobrého a zlého urobil cez deň, a má pamätať, že smrť nás môže zastihnúť v každej chvíli, na ktorú máme byť pripravení stále.

V záujme zdravia je potrebné, aby sa staral on i jeho celá rodina o čistotu, telo otužoval rôznym spôsobom, hlavne telesnou prácou. O zdravie duše sa starať učením, zvlášť zbožnou sebakázňou, náboženským životom a cvičením vôle, a tak s pomocou Božou udržiavať si aj čistotu srdca, zmysel pre pravdu a česť. Varovať sa hriechu, zachovávať zákon Boží a konať dobro.

Každý človek, ktorý je pokrstený a verí v jedného Všemohúceho Boha, je zodpovedný za kráľovstvo Božie na zemi, za úspech Cirkvi svätej, za jej budúcnosť. To sa týka aj veriaceho v rodine, nemôže ako veriaci túto zodpovednosť zložiť len na kňazov a nečinne sa sám na to iba pozerať z ústrania. Každý neúspech a utrpenie sv. cirkvi má byť aj jeho neúspechom a utrpením, a každé dobro a radosť sv. cirkvi má byť naším spoločným dobrom a radosťou ako v jednej veľkej ľudskej rodine, ktorej hlavou je sám Spasiteľ Isus Christos. Rodina je základom dobra a požehnania tak pre ľudstvo ako aj pre kresťanstvo, ale aj nebezpečenstvom a prameňom všetkého zla, ktoré môže ľudstvo i kresťanstvo stihnúť.

Každý človek, ktorý je pokrstený a verí v jedného Všemohúceho Boha, nejší a najúspešnejší hlásatelia a učitelia slova Božieho boli kresťania vo svojich rodinách, muži aj ženy. Povedzte, prečo by tak nemohlo byť aj dnes, v dnešnej kresťanskej rodine? Nový zákon má mnoho príkladov, keď veriaci, okrem sv. apoštolov a učiteľov cirkvi, úspešne hlásali slovo Božie vo svojich rodinách. Sv. Ján Zlatoústy píše: „My nemôžeme, pravda, ako sv. Pavol, učiť celý svet, celé mestá alebo národy, ale každý z nás môže byť apoštolom pre svoju čeľaď, pre ženu a deti, pre svojich priateľov a susedov." Čiže veriaci v rodine má byť apoštolom pre svoju rodinu, pre priateľov i susedov, to potvrdzuje aj udalosť zo sv. Písma, keď Isus Christos uzdravil diablom posadnutého a ten sa chcel stať jeho učeníkom, Isus Christos ho neprijal, aby za ním šiel ako jeho učeníci, ale ho poslal účinkovať do kruhu svojej rodiny. Povedal mu: „Choď domov ku svojim a zvestuj im, aké veľké veci učinil ti Pán, keď sa zmiloval nad tebou" (Mat. 5, 18—20).

Každý veriaci cez sv. Krst a sv. Myropomazanie, ktoré dostal u pravoslávnej cirkvi hneď pri sv. Krste, dostal milosť Božiu, preto má právo aj povinnosť svedomite misijný rozkaz plniť. Je poverený byť obrancom proti všetkým

útokom, ktorým je jeho rodina vystavovaná. Obrana nemá byť iba na zamedzenie zla, ale treba aj rozmnožovať dobro. Má brániť svätosť a nedotknuteľnosť rodinného a manželského života, proti všetkým nebezpečenstvám, ktoré ho ohrozujú.

Má sa starať o hmotné a mravné dobro rodiny. Ochotne konať mimo svojho zamestnania aj každú drobnú prácu v rodine a nezaháľať, lebo lenivosť je počiatok hriechu. Má byť slušným, láskavým a úctivým voči blížnym a chrániť sa, aby iných neurážal, chrániť sa hrubých a nečistých rečí a nebrať meno Božie nadarmo. Mohli by sme povedať, že každý veriaci človek je v rodine povolaný k modlitbe, obeti, dobrému príkladu, slovu a činu.

Keby dnešný veriaci v rodine si viac udomácnil spôsob života veriaceho z rodiny starokresťanskej cirkvi a svedomitejšie plnil žiadané od neho povinnosti v rodine, tým menej medzi nami by bolo tých, čo sa previnili voči Bohu a blížnemu. Tým menej by bolo aj tých, čo sadajú na lavicu obžalovaných, čo idú na interrupciu, čo kráčajú do súdnych siení na rozvod, menej nešťastných sirôt a polosirôt, menej tých čo idú namiesto k rodine za pohárikom do krčmy a to sa týka zvlášť mladých ľudí, ktorí by sa mali usilovať zakladať mladé, nové a zdravé rodiny, vytvárať šťastné rodiny.

Taká a preto tak veľká a zodpovedná je úloha i povinnosti veriaceho v rodine pred Bohom a blížnym, lebo odtiaľ, od veriaceho v rodine závisí, aký bude človek v budúcnosti, aký šťastný, ako si bude vedieť budovať kráľovstvo Božie na zemi a aký bude aj jeho večný život.

Štefan Horkaj, duchovný

Nezáviďme jeden druhému

V podobenstve o pracovníkoch vo vinici, ktoré predniesol Ježiš Christos, spomína sa, ako hospodár na úsvite rána najal si robotníkov do svojej vinice i dohodol sa s nimi na jednom denári dennej mzdy. Ale keď majiteľ vinice videl, že s prácou do večera nebude hotový, odchádzal zavše do mesta a hľadal si pomocníkov. Tak si teda ešte najal robotníkov na obed a popoludní, ba dokonca aj pred večerom, ktorých pozval preto, aby nezaháľali. Hospodár vo svojej vinici mal teda trojakých pracovníkov. Tých — s ktorými sa zjednal na mzde zavčas ráno, — potom tých, čo prichádzali cez deň a sľúbil im dať čo bude spravodlivé, — a nakoniec tých, čo boli poslední, ktorí nemali nič sľúbené a mohli očakávať len veľmi málo.

Keď sa zvečerilo a slnko zapadlo, podľa židovských predpisov skončil sa pracovný deň a mzda sa mala vyplatiť (5. Mojž. 24, 15). Hospodár, ako človek zákona, rozkázal svojmu správcovi, aby vyplatili robotníkov, „počnúc od posledných až po prvých" (Mat. 20, 8). A tak teda všetci dostali po jednom denári. Lenže tí, čo pracovali od úsvitu do večera, začali prejavovať nespokojnosť a hovorili: „Títo poslední pracovali iba jedinú hodinu a predsa si ich postavil na roveň nám, čo sme niesli ťarchu a horúčosť celého dňa" (Mat. 20, 12). Ale hospodár odvoláva sa na svoju dobrotu, odmietol ich sťažnosti a dokazuje, že tým, keď dal toľko ostatným robotníkom, ako im, že im tým

nič neberie: „Priateľu, nekrivdím ti. Či si sa nezjednal so mnou na jednom denári? Vezmi teda, čo je tvoje a choď" (Mat. 20, 13).

Milí čitatelia!

Podobných neprajníkov nájdeme dosť aj medzi súčasníkmi, ktorí sa sťažujú len preto, že ich blížny má, alebo dostal viac. Tu sa teda ozýva tá zákerná závisť, ktorá nežičí inému, hoci si tým nič nepomôže. Veď, — povedzme si úprimne, koľko dochádza denne anonýmnych listov na naše úrady a do redakcií, ktorých pohnútkou je závisť — „ten dostáva viac, ako ja". Hoci si tým nikto nič nepomôže a nepridá, predsa chce inému uškodiť. Ako doslovne by sa takýmto dalo povedať: „Priateľu, nekrivdím ti... Vezmi si teda, čo je tvoje a choď" (Mat. 20, 13).

V nespokojných ľuďoch ozýva sa tá istá závisť, ktorá priviedla Kaina k bratovražde (1. Mojž. 4, 8), z ktorej aj smrť prišla na zem (Múdr. 2, 24). Zo závisti zasypali Filištínci Izákovi studňu (1. Mojž. 26, 15). Zo závisti predali bratia Jozefa do otroctva (1. Mojž. 37, 28). Saul, keď počul, že chvália Dávida, zo závisti hľadal možnosť, aby ho zabil (1. Sam. 18, 8). Na proroka Daniela závistliví úradníci toľko nahovorili u kráľa Dária a tak dlho, až ho dal hodiť do jamy k levom (Dan. 6, 17). Zo závisti dal Herodes povraždiť betlehemské novonarodeniatka a závisť vnukla židovským veľkňazom myšlienku, aby Christa ukrižovali (Mrk. 15, 10). Aj sv. Štefana dali zo závisti ukameňovať, keď nemohli odolať jeho múdrosti (Skut. 7).

Agis, kráľ sparťanský, keď počul, že členovia zavrhnutej kráľovskej rodiny závidia mu jeho dôstojnosť, povedal: „Nosia dvojaké bremeno: vlastné nešťastie a moje šťastie, ktoré ich tiež tlačí".

Za vlády Neróna bola v Ríme známa dodávateľka jedov — Lucusta. Jej výrobky sa Nero rozhodol vyskúšať na Britannicovi, ktorému závidel príjemný hlas. Prvý pokus sa skončil neúspešne. Až nový pokus pripravil o život Britannica, ktorý po použití jedu ihneď zomrel (Zrov. Príroda a spoločnosť, 1966, č. 16, str. 6).

Hľa, kam až siaha závisť. Zo závisti, ktorá siaha neraz nielen na hmotnú, ale aj na duchovnú stránku človeka, ba na celý život, bol vykopaný už nie jeden predčasný hrob na cintoríne. To je teda zlá ľudská vlastnosť, ktorá nepozná zmilovanie, ktorá má smútok nad šťastím blížneho a radosť nad jeho nešťastím.

Závistlivý človek je ako vták, o ktorom sa hovorí, že si veselo spieva, keď prší a smutne sedí, keď slnko pekne svieti. Veď či je to človek, ktorý sa smeje, keď druhý plače, a plače, keď sa druhý smeje? Chcel by byť všade, všetko mať a vidieť. A keď to nemôže, nemá nikde pokoja, miesta a radosti.

Každý človek by si mal uvedomiť, že Všemohúci Boh dal nám všetko potrebné k životu, a každému rozdelil podľa svojej milosti a našich schopností: „Jednému dal päť hrivien, inému dve, tretiemu jednu, každému podľa jeho schopnosti" (Mat. 25, 15). Tak je to už zariadené na tomto Božom svete. Jeden má viac, iný menej — či už z milosti Božej, Jeho požehnania, alebo svojím šťastím a usilovnosťou, ktoré tiež závisí od Boha. A nakoniec, keby jeden mal všetko, druhý by nemal nič. A toto je nemožné. Každý má niečo a tak všetci máme mnoho, čo nás viaže k vzájomnej láske a spolupráci, aby sme si jeden druhému pomáhali a nie — záviděli.

Kto miluje, — ten nemôže závidieť. Či môže otec závidieť svojim deťom kus chleba, či im môže závidieť výnosné zamestnanie, vlohy a životné úspechy? Nikdy! Ale teší sa im, lebo ich má rád. Závisť je teda vylúčená všade tam, kde je láska a to úprimná, o ktorej sv. apoštol Pavel píše: „Láska je

trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí. Láska sa márnivo nevypína, ani nenadúva. Nie je dotieravá, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nezmýšľa zle. Neraduje sa z neprávosti, ale raduje sa s pravdou..." (1. Kor. 13, 4—6).

„Nezáviďme jedni druhým" — hovorí sv. apoštol Pavol (Gal. 5, 26), ale priodejme sa „láskou, ktorá je spojivom dokonalosti" (Kol. 3, 14). A keby takáto láska vládla medzi nami, ľudia by sa nebili a nesúdili, — a pravda, ani nezávideli si, ako títo robotníci v podobenstve, ale vládol by pokojný život, ktorého odmenou je život večný v nebeskom Kráľovstve.

ZA MIER

PREJAV J. BL. METROPOLITU DOROTEJA NA RANNEJ POBOŽNOSTI NA ZASADANÍ PRACOVNÉHO VÝBORU KMK DŇA 13. 3. 1974 V PRAHE.

Drahí bratia a sestry v Christu!

Pracovný výbor KMK už tretí deň usilovne pracuje. Svojou činnosťou, životnou skúsenosťou a nadaním ste pre ochranu mieru angažovali plnosť kresťanskej lásky a oddanosti tomuto posvätnému ideálu. Nie je vylúčené, že môžete pociťovať i fyzickú únavu. Preto pre naše posilnenie a osvieženie na ďalšiu činnosť bolo užitočné počuť slová nášho Spasiteľa Isusa Christa: „Poďte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažení a ja vám dám odpočinúť. Tieto slová nášho Pána nám naznačujú mnohé. Človek je povolávaný k vysokej cti, aby prebýval v tesnej blízkosti svojho Stvoriteľa. U Christa, nevyschýňajúceho prameňa radosti, šťastia a života, môže človek získavať novú silu pre svoju tvorčiu činnosť na prospech obecného a osobného blaha na svojej pozemskej ceste.

Pádom prvého páru ľudí bolo vnesené rozdelenie do mravnej prirodzenosti ľudí. Milosrdenstvom Božím, ktoré sa v celej svojej sile a kráse prejavilo vtelením Syna Božieho, zaznela nebeská výzva na zjednotenie ľudstva v Christu. Najprv však bolo treba zavrhnúť zlo, previnenia a začať nový život, naplnený spravodlivosťou, pokojom a bratskou láskou. Tak ako porušenie Božieho prikázania vnieslo skazu do dejín ľudského pokolenia, tak vtelenie Syna Božieho sa stalo skrášlením dejín existencie celého ľudstva. V Christovi sa otvára ľuďom nový svet, poskytuje sa nová milosť, ktorá už na zemi začína uskutočňovať Božie kráľovstvo. Vďaka vteleniu, utrpeniu a vzkrieseniu Isusa Christa po Jeho vstúpení na nebo vychádza z Otca Duch svätý na apoštolov a odvtedy neodlučne prebýva v Cirkvi Christovej.

Prozreteľnosť Pána múdro sa stará o človeka. Pán ho vykúpil, ale nezanechal ho osamote. Založil svoju Cirkev, stal sa jej Hlavou, venoval jej dary

sv. Ducha a uviedol do nej človeka, ktorého vykúpil a učinil dieťaťom Nebeského Otca. Ako sa Cirkev upevňuje na zemi? — Silou viery a duchovnou činnosťou človeka; silou sviatostí, začínajúc sv. krstom; silou modlitby; v láske k Bohu a k blížnemu; silou mravne-tvorčieho života človeka. Tieto črty kresťanskej činnosti nás privádzajú k myšlienke, že v cirkevnom živote, v ktorom uskutočňujeme svoju spásu, nesmieme zabúdať na dve pravdy: 1. vtelovať do života menované prikázania o láske k Bohu a k blížnemu, 2. nesmú nás rozdeľovať žiadne ľudské rozdiely — pohlavné, materiálne, profesionálne, vzdelanostné, národnostné, rasové. Cirkevná jednota je založená na Christovi. Kto prijal Christa ako Boha a Vykupiteľa, vchádza do veľkej rodiny nebeského Otca. Neslobodno bez pozornosti obchádzať slová nášho Spasiteľa, ktoré vyslovil pred svojím dobrovoľným utrpením vo veľkonočnej modlitbe k Otcovi nebeskému za všetko ľudstvo: „Aby všetci jedno boli, ako ty, Otče vo mne, a ja v tebe". Akú veľkú česť dalo človeku Božie milosrdenstvo!

Prečo predstavuje človek tak veľkú hodnotu u Boha? Pretože má nesmrteľnú dušu. Bol stvorený podľa obrazu Božieho a vykúpený drahocennou krvou Božieho Syna. Keby bol človek, ako sa niekedy hovorieva, „kúskom hmoty", nebolo by potrebné, aby na zem zostupoval Syn Boží v podobe človeka. Bola by pre človeka zbytočná akákoľvek zdržanlivosť, mravnosť, tvorivosť, ako ju prejavuje vo svojich duchovných a kultúrnych hodnotách. Pretože bol od svojho Stvoriteľa obdarený najvyššími vlastnosťami nositeľa ducha života, už tým stojí vyššie nad fyzickým zákonom, pretože je nositeľom vysokých ideálov. A popri tom všetkom bol človek od Boha obdarený slobodou.

Keď hovoríme o slobode človeka, musím pripomenúť, že kresťanstvo odporuje tiež názoru, že hodnota človeka spočíva v úplnej svojvoľnosti. Je samozrejmé, že tomu tak nie je! Ak má človek zachovať svoju dôstojnosť a nachádzať svoje miesto u Christa, ktorý nikoho nevylučuje, ale všetkých povoláva: „Poďte ku mne všetci", musí byť človek mravným v každom smere a musí očisťovať svoje svedomie od toho, čo mu ono vytýka. Človek ovláda svoj rozum, ktorý je vlastne vlastnosťou nášho ducha, a preto vládne nad tromi funkciami: nad poznaním Božej pravdy, spravodlivosťou medzi ľuďmi a estetickou krásou. Slobodný a rozumný človek môže tvoriť. Jeho činnosť však vždy má byť inšpirovaná pravdou, spravodlivosťou a krásou, zjemnená evanjeliovou láskou, ktorá nepozná medze.

Láska je svätosťou, pretože podľa slova apoštola Pavla je „naplnením celého zákona". Láska vyháňa zlo, ktoré narušuje jednotu v ľuďoch. Láska vnáša do človeka vnútorný i vonkajší pokoj, pretože je matkou každého dobra. Bez lásky je život človeka nemysliteľný, pretože bez nej by život stratil pravú ľudskú tvár. I nás láska vedie k tomu, aby sme počuli výzvu Christovu. „Poďte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažení, a ja vám dám odpočinúť". Akonáhle sa láska stretne so zlom a hriechom, stáva sa zápasom. Ako posvätný zápas však neničí pozemské hodnoty, nevnáša medzi ľudí krviprelievanie, nepriateľské rozdelenie, ale usiluje sa o zjednotenie ľudí, aby napra-

vovali svoje omyly a odháňali zlo, aby ich nohy boli usmernené na cestu pokoja. Toto posvätné poslanie vzalo na seba tiež kresťanské mierové hnutie. Máme tú česť sa zúčastniť ako spolupracovníci a prispievať nastoleniu pokoja na zemi.

Nech nám Pán pomáha a posilňuje silou milosti sv. Ducha, aby sme dosiahli blaženej radosti, tešili sa zo všeobecného mieru, ako ho ospevovali anjeli v požehnanej noci Narodenia Pána nášho Isusa Christa.

MUKAČEVSKÍ BISKUPI —

JÁN PASTELIJ A JÚLIUS FIRCAK

Smrť biskupa Štefana Pankoviča, ktorý sa skôr zmieril s diablom, ako s tým, čo bolo ruské, uľavila tým, ktorým bolo drahé národné upovedomenie. Politické kruhy však boli schopné nájsť na jeho miesto človeka natoľko skazeného, že by bol schopný vziať na seba hanbu zrady a úspešne pokračovať vo veci biskupa Š. Pankoviča (str. 48). Biskup Pankovič dokonca zakázal svojmu kňazovi I. Duliškovičovi, aby pokračoval v začatej práci „Historické črty uhorských Rusov" a potrestal ho za to, že vydal prvé vydanie histórie 2 (str. 28). O takých ľudí, ako bol Pankovič, žiaľ, nebolo núdze medzi uhorsko-ruskou inteligenciou. I tu sa stalo zrejmým, kto je Judášom, zradcom, a kto skromným „Šimonom Cyrenejským", ktorý padajúcemu Christovi pomohol niesť kríž. Pri obvinení zradcov o to viac vynikajú tí, ktorí riskovali svoju existenciu, dokonca zostávali bez kúska chleba, ale predsa išli za svojím národom. Katolícke bohoslovecké učilištia, kde sa pripravovali budúci uniatskí kňazi, vychovávali si nemálo Vatikánu oddaných služobníkov, spomedzi ktorých bol i nástupca biskupa Pankoviča.

Biskup mukačevský Ján Pastelij (1874—1891), ako „radca" biskupa Pankoviča, kráčal po jeho ceste a ničil i stopy počínajúceho národného obrodenia a rozkvetu 3) (str. 106). Mukačevský biskup Pastelij a prešovský Nikolaj Tovt uverejnili oznámenie, kde sa okrem iného uvádzalo, že je povinná výuka maďarčiny v národných školách 4. (str. 101). Mnohí z kňazov upadali do nemilosti u svojho biskupa Pastelija za svoje národné presvedčenie. Iní,

poučení ich príkladom, radšej mlčali, lebo chápali, že hlavou sa múr prebiť nedá. A biskup Pastelij účinkoval s celou energiou v odnárodňovaní. Žiaľ, darilo sa mu...

Ivana Pastelija vystriedal na biskupskej katedre Július Fircak (1891—1912). Pochádzal z kňazskej rodiny, narodil sa r. 1836 v Chudlove. Obecné vzdelanie dostal v Mukačeve a v Užhorode, bohoslovecké vo Viedni, v známom semináři tzv. Barbareu. Po jeho absolvovaní sa stal učiteľom v užhorodskom lýceu, kde učil dogmatiku a pastierske bohoslovie. Potom bol vysvätený na kňaza. Roku 1872 bol vyznamenaný titulom kanonika a potom bol vymenovaný za rektora duchovného seminára. Roku 1887 bol zvolený za poslanca do maďarského snemu, ako vhodný nástroj vládnych záujmov. Tu nebránil vôbec záujmy svojho ľudu, ale len mu škodil. Ako pedagóg sa zo všetkých síl usiloval budiť v duši študentov lásku k cudzej nadvláde a úctu pred nadriadenou maďarskou kultúrou. Preto vláda nemusela po smrti Pastelijovej dlho hľadať „vhodného" kandidáta na biskupskú katedru. Roku 1891 dostal arcipastiersku mitru. Až teraz mohol v plnosti začať s denacionalizáciou nášho ľudu. Nie je to len naša mienka, ale hovoria o tom historicko-literárne pramene: „Kulminačného bodu v maďarizačnej činnosti medzi uniatským duchovenstvom sa dosiahlo v priebehu 21. roku činnosti biskupa Júlia Fircaka v mukačevskej eparchii" 5) (str. 18). Na mnohých farnostiach, ako priznáva uniatský katecheta na chustskom gymnáziu, sa časť bohoslužieb konala v maďarčine. Povinne sa čítalo pri sv. liturgii evanjelium po maďarsky, čo veriacich veľmi hnevalo (str. 91). Treba pripomenúť našim čitateľom, že nemáme nič proti maďarčine a jej kráse. Ale bolí nás duša pre utrpenie našich nedávnych predkov, ktorí sa museli vzdať vlastného pre cudzie. To nemohli prijať naši otcovia a dedovia, ale za ťažkých podmienok chránili naše národné bohatstvo ako drahocenný poklad, ktorý nám odovzdali. Ak sme synmi tých dávnych vlastencov, chráňme ich odkaz a dedičstvo.

LITERATÚRA:

1. G. A. Devolan: *Uhorskaja Rus, Moskva, 1878*
2. Z. G. Aškinazi: *Pravoslavnoje dviženije na Podkarpatskoj Rusi, Užhorod, 1936*
3. A. Vološin: *Gréckokatolícka cirkev na Podkarpatskej Rusi, „Zborník", Bratislava, 1936*
4. O. Irinej Kondratovič: *Istorija Podkarpatskoj Rusi, Užhorod, 1926*
5. O. Dimitrij Popovič: *Istorija Cerkvi Christovoj, Užhorod, 1925*

O mieri všeobecne i špecificky

„Aké krásne sú na vrchoch nohy toho, ktorý zvestuje radostné veci, ktorý hlása pokoj" (Iz. 52, 7). Izaiáš velebí nohy nesúce zvesť pokoja a Dávid napomína: **„Odstúp od zlého a čiň dobré, hľadaj pokoj a stíhaj ho"** (Žalm 33, 15), lebo **„ovocie spravodlivosti seje sa v pokoji tým, ktorí pôsobia pokoj"** (Jak. 3, 18). A jeden veľký psychológ — ak ho chceme tak pomenovať, — ktorý dobre poznal ľudské slabosti i vrtochy — sv. ap. Pavel radí nám: **„Ak je možné, nakoľko to závisí od vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi"** (Rim. 12, 18).

A teraz si položme otázku, čo je mier? Predovšetkým — život. Mier je všetko, čo blaží, čo obšťastňuje človeka, čo ho povyšuje, dáva chuť do života a je zmyslom života. Mier je úsmev prezrádzajúci šťastie, je to hukot strojov v továrňach, preplnené ihriská, mier je hudba, spev, tanec, bohatý stôl, či radostné sviatky. Ale ešte niečo: mier je spokojný spánok, pokoj na duši, čisté svedomie. A preto hodno zaň bojovať.

My musíme zaň bojovať. Veď to je poslaním človeka na zemi. My musíme oň bojovať a zvíťaziť. V opačnom prípade život by nemal nijakú cenu. Ak náš život stál život Christov, potom má preveľkú cenu, veľmi draho bol vykúpený. **Nebojovať za mier znamená zriecť sa toho vykúpenia, a to je bláznovstvo.**

Žijeme v ére technického pokroku, ktorý môže človeka ešte vyššie povzniesť, alebo ho môže úplne vykynožiť spolu aj s jeho technikou a všetkou vymoženosťou, ak ho zlé sily obrátia proti človekovi. Preto sme svedkami rôznych mierových akcií, kongresov a schôdzí, na ktorých sa rokuje iba o tom, ako zabrániť novej vojne a udržať mier na celom svete.

Koncom októbra m. r. uskutočnil sa — ako všetci vieme — **Kongres mierových síl v Moskve, ktorý je označený ako prvý v histórii ľudstva, parlamentom poslancov — delegátov, ľudí dobrej vôle našej planéty, ktorý vytvoril novú akčnú jednotu mierových síl v ich boji za mier, bezpečnosť, slobodu a mierovú spoluprácu rovnoprávnych národov.**

Na otázku nášho moskovského spravodajcu, aké formy a metódy nadobúda spolupráca mierumilovných síl v boji za dosiahnutie cieľov, obsiahnutých v dokumentoch kongresu, nad ktorými pracovalo 14 komisií, hlavný redaktor sovietskej Pravdy Michail Vasilievič Zimianin okrem ného odpovedal:

„Dnes ešte ťažko povedať, aké formy a metódy nadobudne činnosť v oblasti koordinácie akcií mierumilovných síl, kontaktov a stykov medzi nimi. Tieto formy bude vytvárať život..." (Pravda zo 7. dec. 1973).

Spomenutý redaktor mal pravdu, keď povedal, že formy boja za mier bude vytvárať život. Ja k tomu dodám svoju mienku: aký bude náš život, taký bude náš mier, lebo Písmo sv. hovorí, že **„nečestivym net mira"** (Iz. 48, 22). **„Ale sláva i česť i pokoj každému, kto robí dobré"** (Rim. 2, 10).

Doteraz sme hovorili všeobecne o mieri a presnejšie o mieri svetovom. O mieri sa dá hovoriť i špecificky, pretože mier alebo jeho protiklad prežíva štát, či národ, obec, či rodina, ale aj každý jednotlivec má svoj osobný mier alebo nepokoj. Teraz však nám pôjde najviac o mier jednotlivca, najmenšej to bunky spoločnosti.

Čím viac tých buniek bude zdravých, tým zdravšia bude spoločnosť a naopak.

My, služobníci učenia Christovho, musíme si uvedomiť, že Prameňom mieru je Ten, od ktorého všetko pochádza. On je naším Ideálom, náš cieľ, zmysel života — náš život — Christos.

Je tvojím životom Christos? Alebo aspoň cieľom tvojho života? Alebo považuješ Christa aspoň za prameň mieru? Neviem, či áno, či nie. Toto vieme každý sám za seba. Ako a čo o tom vieme, je legitimáciou našej duše. Sv. Ján hovorí, že **„...milosť a pokoj je od Toho, Ktorý je, Ktorý bol a Ktorý príde"** (Zjav. 1, 4), lebo **„On má moc, aby vzal pokoj zo zeme"** (tamtiež 6, 4). A kedyže On môže odňať mier zo zeme? Vždy, kedy chce? Alebo kedy vyžaduje spravodlivosť? Hľa, vedzme, komu patrí mier, akému jedincovi, či spoločnosti: **„Mnoho pokoja tým, ktorí milujú Tvoj zákon, a niet im, na čom by sa potkli, aby padli"** (Žalm 118, 165).

Preto nedbaj, ak ťa niekto osočuje, ak ťa považuje za nežiadúcu osobu a ty sa dobrým správaním, bázňou Božou, dobrou službou Bohu i ľudu svojmu pričiňuješ o mier, lebo čím väčšia ti bude potupa od ľudí nezaslúžená, tým ti patrí väčšia sláva i česť. Beda však tomu, na koho potupa padne zaslúžene. Potom si ozaj nežiadúca osoba, lebo väčší hnev Boží na národ privoláva nehodný vodca ľudu, zvlášť vodca duchovný, než obyčajný človek.

Tvoje srdce je stvorené Bohom iba preto jedno, aby Ho ľúbilo, aby Mu verne slúžilo, aby Mu poslúžilo pre obydlie, pre stánok. Preto On aj volá k tebe „Synu, daj mi tvoje srdce" (Prísl. 23, 26).

Boh je mier, ktorý žiaden um pochopiť nemôže — mir prevoschoďaščij vsjak um — (Fil. 4, 7), **a kto chce Ho prijať do svojho srdca, to musí byť pokojné, naplnené mierom, lebo Božie miesto je len v mieri.**

Pravda, život človeka je ustavičným bojom; boj s pokušeniami, s hriechom, so zlom, ktoré nám treba v sebe samých premôcť. Preto Christos nám radil: „Bedlite a modlite sa" (Mat. 26, 41), „lebo váš protivník, diabol — otec všetkého zla — obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral" (1. Petr. 5, 8).

Ako si zachovať mier, ako bojovať za svoj vlastný mier?

1. Predovšetkým pokornosťou vo vonkajšom správaní sa, aby vnútorný človek prijímal náladu od vonkajšieho.

2. Ak je to možné, majme mier so všetkými, ako nám doporučuje sv. ap. Pavel.

3. Ochranou svedomia od špiny zla, aby ťa ono nehrýzlo za nič, ani za

pomer voči Bohu, ani voči ľuďom, ba ani k hmotným veciam, lebo ako už bolo povedané: **„Mir mnoh ľubjaščim zakon Tvoj i nesť im soblazna“** (Žalm 118, 165).

4. Zvykaj si znášať akékoľvek nepríjemnosti a urážky. Pravda, táto vlastnosť nepríde sama od seba — bez námahy. Ak s Božou pomocou k tomu dospejeme, aj najväčšie urážky budú nám spôsobovať radosť a vtedy získame i pri nepríjemnostiach mier Boží, ktorý ľudský um pochopiť nemôže. Ak sa ti v tom dobrom predsavzatí bude zdať, že už nevydržíš, že už príliš sa na teba valí, máš si z koho brať príklad, hľa Christos ti na to dáva recept z Getsemanskej záhrady. On Sám v úzkosti trikrát sa modlil v čase, keď celá krajina bola pohrúžená do nočného spánku.

Či sa nám dobre vodí v živote, či zle, apoštol nás vyzýva k radosti. **„Radujtesja vsehda o Hospode: i paki reku, radujtesja. Krotosť vaša razumna da budet vsem čelovekom, Hospoď bliz. Ni o čemže pecytesja, no vo vsem molitvoju i molenijem so blahodarenijem prošenija vaša da skazujutsja k Bohu. I mir Božij, prevoschožaj vsjak um, da sobľudet serdca vaša i razumenija vaša o Christe Iisuse“.** A preto „všetko, čo je počestné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je ľúbe, čo je dobropovestné, ak je nejaká cnosť, ak je nejaká chvála, o tom pomýšľajte, čo ste sa naučili i prijali, či počuli i videli na mne, to robte, **a Boh pokoja bude s vami“** (Fil. 4, 4—9).

Prot. Michal Kernaševič

Zo života prešovskej eparchie

VYSVIACKA

● **V nedeľu dňa 24. marca 1974** Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, vysvätil v prešovskom katedrálnom chráme počas archijerejskej sv. liturgie o. diakona Michala Derenina na jereja.

ZASADANIA A PRACOVNÉ PORADY

● **Dňa 20. marca t. r.** Preosvietený vladyka Nikolaj navštívil ONV vo Svidníku, **kde na odbore kultúry prejednal s pracovníkmi ONV aktuálne otázky vo veci cirkevného života okresu Svidník. Taká istá** porada sa konala dňa 4. apríla t. r. na ONV v Prešove, **kde Preosvietený vladyka Nikolaj prejednal s námestníkom predsedu ONV aktuálne veci, najmä spoluužívanie chrámov v okrese Prešov s bratmi gréckokatolíkmi.**

● **Dňa 27. marca 1974** konala sa v Košiciach porada predstaviteľov federálneho a slovenského Ministerstva kultúry — odboru pre veci cirkevné — s predstaviteľmi našej pravoslávnej a gréckokatolíckej cirkvi. **Za pravoslávnu cirkev sa porady zúčastnil** sám J. Bl. metropolita Dorotej z Prahy a za prešovskú eparchiu Preosvietený vladyka Nikolaj a d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER. **Boli prejednané otázky týkajúce sa života pravoslávnej cirkvi na východnom Slovensku a otázky spoluužívania chrámov s gréckokatolíkmi.**

● **Dňa 6. apríla t. r.** zišlo sa pravoslávne duchovenstvo okresu Svidník na svoju pravidelnú pracovnú poradu, ktorá sa konala vo Vápeníku. **Poradu viedol okr. arcidekan d. o. prot. M. Kernaševič. Prítomný bol i Preosvietený vladyka Nikolaj a d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER z Prešova.**

VEĽKONOČNÉ BOHOSLUŽBY V KATEDRÁLNOM CHRÁME V PREŠOVE

● **Dňa 7. apríla 1974** — na Kvetnú nedeľu — Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil v katedrálnom chráme v Prešove archijerejskú sv. liturgiu spolu s prešovským duchovenstvom. **Po sv. liturgii Preosvietený vladyka Nikolaj posvätil bahniatka a v krátkom príhovore zaželal veriacim, aby prežili bohabojne a v úprimnom pokání Veľký týždeň predpaschálny.**

● Vo Veľký štvrtok večer boli odslúžené Strasti s čítaním 12 evanjelií. Obradov sa zúčastnil Preosvietený vladyka Nikolaj, **prešovské duchovenstvo a pravoslávni veriaci z Prešova i z okolia.**

● Na Veľký piatok **Preosvietený vladyka Nikolaj sa zúčastnil na veľkej večierni a** vykonal obrad vynášania plášťenice spolu s prešovským duchovenstvom. **Nad Christovým hrobom Preosvietený vladyka predniesol príležitostnú kázeň.**

● V nedeľu paschálnu — **dňa 14. apríla t. r., bola odsúžená časne zrána** paschálna utreňa so sprievodom okolo chrámu. **Potom sa konalo** svätenie pásch, ktoré previedol sám Preosvietený vladyka Nikolaj. Slávnostnú paschálnu archijerejskú sv. liturgiu odslúžil tiež Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s d. o. prot. dr. A. Mihaľovom, dekanom PBF, a d. o. prot. R. Ferencom, predstaveným prešovskej farnosti. **Po čítaní sv. evanjelia d. o. prot. R. Ferenc prečítal veriacim Paschálne posolstvo Posvätnej synody pravoslávnej cirkvi.** Preosvietený vladyka Nikolaj zablahoželal veriacim na konci bohoslužieb. **Po myrovaní Preosvietený vladyka Nikolaj veľkému množstvu pravoslávnych veriacich, ktorí sa zišli z Prešova i zo širokého okolia, udelil svoje arcipastierske požehnanie.**

R. F.

Zo života michalovskej eparchie

BRATSKÁ NÁVŠTEVA

● V piatok 8. marca 1974 **navštívila Eparchiálnu radu pravoslávnej cirkvi v Michalovciach štvorčlenná skupina pravoslávnych veriacich z Budapešti a Miškolca (MĽR) na čele s d. o. Mojsejom, správcom pravoslávnej farnosti Miškolc,** v sprievode d. o. prot. M. Kernaševiča a d. o. prot. P. Cupera. Skupina pravoslávnych veriacich z Maďarska si prezrela náš katedrálny chrám a miestnosti biskupskej rezidencie. **Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, zotrval s hosťami v dlhšom bratskom rozhovore.**

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● Dňa 17. marca 1974, **v nedeľu „krestopoklonnú“ Preosvietený vladyka Cyril odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach** za asistencie d. o. prot. Jána Chomu, predsedu misijného odboru ER, a d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu. Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. J. Choma. **Po ukončení bohoslužieb Preosvietený vladyka Cyril vo svojom veľmi poučnom príhovore vyzval prítomných veriacich, aby sa zdokonaľovali v duchovných cnostiach a v dobrých skutkoch, ktoré sú potrebné i pre pokojný pozemský život i pre dosiahnutie spasenia.** Bohoslužby boli ukončené udelením arcipastierskeho požehnania.

● V pondelok 25. marca t. r., **v deň sviatku Zvestovania Presvätej Bohorodičky (Blahoviščenija) Preosvietený vladyka Cyril odslúžil** archijerejskú **sv. liturgiu taktiež v katedrálnom chráme v Michalovciach** za asistencie d. o. prot. J. Chomu a d. o. Š. Horkaja. V priebehu sv. liturgie pristúpil veľký počet veriacich ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. **Záverečnú kázeň predniesol Preosvietený vladyka Cyril.**

PRACOVNÁ PORADA

V piatok dňa 22. marca t. r. sa v Michalovciach **konala riadna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovského arcidekanátu, na ktorej sa zúčastnili i duchovní z Trebišovského a Košického arcidekanátu.** Ako hosť bol prítomný zástupca ľudovej správy. Porada bola otvorená modlitbou, po ktorej okresný arcidekan d. o. Juraj Cap srdečne privítal zhromaždených duchovných. Nasledovali referáty a správy. **D. o. Š. Ciba z Ruského Hrabovca predniesol referát na tému: Duchovná obroda kňaza.** D. o. prot. J. Choma predniesol podrobnú správu z Regionálneho zasadania KMK v Brne. Hovoril tiež o aktuálnych mierových problémoch.

D. o. prot. M. Ščerbej, riaditeľ ER, predniesol situačnú správu o konkrétnych pracovných úlohách pre nastávajúce obdobie v pastoračnej, konsolidačnej, mierovej a hospodárskej oblasti. Po prednesených správach na otázky odpovedal p. cirkevný tajomník. **Záverom Preosvietený vladyka Cyril sa srdečne poďakoval prítomným za aktivitu, zhodnotil priebeh zasadnutia,** vyjadril uznanie duchovenstvu za jeho lásku k pradedovskej pravoslávnej viere Christovej a vyzval ho, aby aj naďalej plnilo svedomito svoje náboženské i občianske povinnosti, zaželal všetkým radostné prežitie nadchádzajúcej Veľkej noci a udelil prítomným svoje arcipastierske požehnanie.

Porada bola ukončená modlitbou.

(M. Š.)

Zaujímavosti

● *Izraelskí archeológovia odkryli v Jeruzaleme 2000 rokov staré schodište, ktorým sa vchádzalo do druhého židovského chrámu rozšíreného za kráľa Herodesa. B. Mazar, profesor Hebrejskej univerzity, povedal, že toto schodište — široké päť a pol metra — mohlo slúžiť ako hlavný vstup do chrámu.*

● *Pod vedením dr. A. Birana, vedúceho izraelského oddelenia pre výskum staroveku, podnikla vlani skupina archeológov rozsiahle vykopávky, pri ktorých spolupracovali stovky domácich i zahraničných študentov. Jeden z najpozoruhodnejších objavov bol zistený pri Tel Dan, v severnej časti krajiny. Dr. Biran verí, že tu našli oltár, na ktorom v dobe Jeroboamovej stálo zlaté teľa.*

● *Mexiko chce USA venovať gigantickú Christovu sochu, ktorá by bola postavená v Zálive tela Christovho na pobreží Texasu. Socha má byť darom Mexičanov k 200. výročiu založenia USA. Pred sto rokmi dostala Amerika od Francúzov sochu Slobody, stojacu dnes v New Yorku.*

● *Nový zákon prvýkrát preložený do modernej hebrejčiny je pripravený k vydaniu. Jeho prekladateľ J. M. Bouchet je jediným katolickým kňazom, ktorý promoval na Hebrejskej univerzite v Jeruzaleme, kde strávil dvanásť rokov.*

● *Iracká vláda hľadá cesty na získanie prostriedkov na obnovu starovekého Babylonu. Odborníci zastávajú však názor, že otázka znovupostavenia tohto 3700 rokov starého mesta si vyžiada dlhé predbežné štúdie. Podľa skromných odhadov by celá akcia stála 25 až 28 miliónov dolárov.*

Posmrtná spomienka

Dňa 28. marca 1974 ukončil svoju životnú cestu brat MICHAL HORŇAK, dlhoročný zvoník pravoslávnej cirkevnej obce vo Vysokej nad Uhom. Nebohý bol oddaným synom svojej pradedovskej pravoslávnej cirkvi a ani v krízových rokoch 1968—69 ju neopustil. Za účasti mnohých veriacich pohrebné obrady odslúžil dňa 30. marca 1974 d. o. Š. Mandzák.

Večnaja pamjať.

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI TÍTO NAŠI PRIAZNIVCI:

Pravoslávni veriaci z Falkušoviec Kčs 800,—, vd. Anna Kiseľaková, Sabinov 25.—, Vasil Barník, Driečna 50.—, Ján Jakab, ml., Kysta, okr. Trebišov 25.—, Mária Jenčíková a rod. Heverová z Revíšť, okr. Michalovce 50,—, rod. Locihova, Vyš. Revištia, 50.—, rod. Iľkova, Vyš. Revištia, 30.—, Ján Haščak, Vislanka, 100.—, Pravoslávny farský úrad Michalovce Kčs 251.—, Michal Gajdoš, Sečovská Polianka, okr. Vranov n/T., Kčs 50.—.

Štedrým darcom vrelá vďaka. Mená ďalších budú uverejnené v budúcom čísle nášho časopisu.

● *„Keď však príde On, Duch pravdy, uvedie vás do všetkej pravdy, lebo nebude hovoriť sám od seba, ale bude hovoriť, čo počuje; a bude vám zvestovať aj budúce veci" (Ján 16, 13).*

● *„Veru, hovorím vám, že všetky hriechy, aj rúhania, akokoľvek by sa synovia ľudskí boli rúhali, sa im odpustia; kto by sa však rúhal Duchu svätému, nemá odpustenia naveky, ale bude vinný z večného hriechu" (Mar. 3, 28, 29).*